

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดแพร่

Guidelines for Quality of Life Development for the Elderly of Local Administrative
Organizations in Phrae Province

ภูมิวัฒน์ พรวนสุข^{*1}

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

E-mail: pruanasuk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาพรวมของปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสังคม ด้านครอบครัว และด้านการเงินและการงานพบว่า อยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ควรมีการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติได้จริง ที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ พร้อมทั้งมีบริการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างจริงจัง ควรมีการตั้งศูนย์พัฒนาผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม หรือศูนย์ออกกำลังกาย ควรมีกิจกรรมอาสาสมัครออกเยี่ยมที่บ้านพร้อมรับฟังปัญหาและแนะนำแนวทาง พร้อมทั้งตั้งงบประมาณไว้รองรับผู้สูงอายุในอนาคต ด้านสังคม ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลและให้เกิดความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ และควรจัดสวัสดิการแจกสิ่งของที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ร่วมกิจกรรมทางศาสนาและได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ควรมีรถรับ-ส่ง ไปโรงพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ด้านครอบครัว ควรจัดการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและตั้งศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมและปลอดภัย และควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมให้เพียงพอต่อความต้องการในวันสำคัญของครอบครัวเพื่อสร้างสายใยครอบครัวและสนับสนุนให้อยู่กับครอบครัว และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขจนวาระสุดท้าย และควรจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ด้านการเงินและการงาน ควรสนับสนุนในด้านอาชีพการหารายได้อย่างเหมาะสมตาม ความถนัดของผู้สูงอายุ และให้มีส่วนร่วมปฏิบัติทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะด้านอาชีพ และมีการบริหารจัดการนำผลิตภัณฑ์กลุ่มออกจำหน่าย และจัดตั้งกองทุนและสวัสดิการกลุ่ม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to study quality of life development for the elderly of Local Administrative Organization in Phrae province. The sample included 164 senior citizens. The instrument was a survey questionnaire. Frequency, percentage, ratio, standard deviation were employed in data analysis. The result of research revealed the following.

1. The overall problems of life quality of the elderly people in health and sanitation, social, family and financial and career were found at a high level.

2. Quality of life development for the elderly showed that the plan should be practically used and served the needs of elderly persons. Meeting and trainings about keeping good health should be given to them. Also provision of readily annual health check should be set at an elderly health care centers and/or fitness centers. A group of volunteers should make a regular visit for sharing and solving problems, including provide a budget for future plans. In society, activities should be arranged to encourage local people to participate in taking care and making relationship with elderly persons should be promoted. Welfares or free requisite gifts should be given to them. An opportunity should be opened for them to participate in religion activities and conduct good things to society. A free transport should be provided in case of emergency; useful news should be updated and broadcasted to all elderly persons. In family, nursing home or elderly care centers should be set as a warm and peaceful place for them to stay. Support of budget to arrange family activities, creating good relationships among family members and encouraging a living as a family should be also enhanced. Giving family members trainings to learn about proper elderly care should be provided. In financial and career support, occupational skills fitting for the elderly for making a living should be promoted. Have them join and practice in every step. Budget support for trainings and giving the knowhow for their career should also be centered. Give ways of marketing to sell their products and establish a group fund or firm for their welfare.

Keywords: Guidelines, Quality of life, Elderly Person, Local Administrative Organizations

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ซึ่งต้องดำเนินการถ่ายโอนภารกิจภายใน 4 ปี ภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต งานสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส (องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ยูนิเซฟ ประเทศไทย 2554) เป็นภารกิจหนึ่งที่กำหนดให้เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร ประชากรวัยเด็กมีปริมาณที่ลดลง ในทางกลับกันประชากรวัยสูงอายุมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น (สุปรีดา มั่นคง 2549) สังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความของการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุว่า ประเทศใดที่มีสัดส่วนประชากร อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวม ถือว่าประเทศนั้นเป็นสังคมผู้สูงอายุ สถานการณ์ด้านประชากร

ของจังหวัดแพร่ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2542 จำนวน 53,316 คน เป็นจำนวน 61,620 คน ในปี 2549 ขณะที่ประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มสัดส่วนที่ลดลง โดยลดลงจากปี 2542 จำนวน 132,186 คน เป็น 110,951 คน ในปี 2549

ปัญหาจากภาวะประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบให้สถานะทางการเงิน การคลังของรัฐ และเศรษฐกิจของประเทศ หากพิจารณาทรัพยากรของประเทศที่จะรองรับ การดูแลผู้สูงอายุในอนาคตคงไม่เพียงพอ ภาครัฐและเอกชนได้กำหนดจัดสวัสดิการสังคม ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การมหาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2548) รวมทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของชุมชน และการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น สภาพปัญหาของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ จากการค้นคว้าพบว่า มีปัญหาด้านที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านการเงินและการทำงาน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตจังหวัดแพร่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุในจังหวัดแพร่ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า ตลอดจนผลที่ได้รับสามารถนำมาปรับใช้กับประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์โดย ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 43 แห่งๆ ละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 43 คน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จำนวน 43 คน ในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 86 คน ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตจังหวัดแพร่ จำนวน 78 กลุ่มๆ ละ 1 คน

รวม 78 คน รวมทั้งสิ้น 164 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม จำนวน 164 คน กลุ่มประชากรได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตรง ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มประชากรที่ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตจังหวัดแพร่ โดยเลือกแบบเจาะจง รวม 13 คน คือ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ จำนวน 4 คน และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ จำนวน 4 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1.1 เป็นผู้กำหนดนโยบาย กิจกรรมโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ประธานหรือกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีประสบการณ์ด้านผู้สูงอายุ และดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่ม และเครือข่าย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแพร่จำนวน 1 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ 1. ด้านสุขภาพอนามัย 2. ด้านสังคม 3. ด้านครอบครัว 4. ด้านการเงินและการทำงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัญหา การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตจังหวัดแพร่ ที่ผู้วิจัยได้สร้างจากแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง

ข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97

ชนิดที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ จากกลุ่มประชากรจำนวน 13 คน โดยใช้คำถามที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จากแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ถึงหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ จำนวน 43 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรจากผู้บริหาร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ และผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุในเขตจังหวัดแพร่ จำนวน 78 กลุ่ม
2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมแบบสอบถามส่ง และรับคืนด้วยตนเอง หลังจากกรอกข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
4. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ จำนวน 43 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต

จังหวัดแพร่ 43 คน และผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุในเขตจังหวัดแพร่ จำนวน 78 คน รวมจำนวน 164 คน เพื่อขอรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) ในการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ และนำข้อมูลมาสังเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในเขตจังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่
4. ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วสรุปเป็นความเรียง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ รวมทุกด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา	ลำดับ
1. ด้านสุขภาพอนามัย	4.13	0.64	มาก	1
2. ด้านสังคม	4.00	0.78	มาก	3
3. ด้านครอบครัว	3.98	0.73	มาก	4
4. ด้านการเงินและการงาน	4.02	0.77	มาก	2
รวม	4.03	0.73	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมแสดงว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) โดยพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพอนามัยมีระดับปัญหามากที่สุด ($\bar{X}=4.13$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเงินและการงาน ($\bar{X}=4.02$) ด้านสังคม ($\bar{X}=4.00$) และด้านครอบครัว ($\bar{X}=3.98$) ตามลำดับ

จากการรวบรวมเครื่องมือแบบสอบถาม มากำหนดประเด็นสัมภาษณ์ดังแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวทางดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านสุขภาพอนามัย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา	ลำดับ
ด้านสุขภาพอนามัย				
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุที่เป็นปัจจุบัน	4.37	.657	มาก	1
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาจิตใจอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการเข้าวัดฟังธรรมแก่ผู้สูงอายุฯ	4.30	.668	มาก	2
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมพัฒนาผู้สูงอายุให้ทำกิจกรรมทางสังคมในชุมชน เช่น การช่วยเหลือการพัฒนาจิตใจผู้ด้อยโอกาส	4.26	.642	มาก	3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านสังคม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา	ลำดับ
ด้านสังคม				
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการจัดตั้งศูนย์สังเคราะห์ผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิงเป็นการชั่วคราว	4.09	.730	มาก	1
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ เช่น ข่าวสารการจ่ายเบี้ยยังชีพ ข่าวสารการตรวจสุขภาพ ข่าวสารการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ	4.08	.836	มาก	2
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา เช่น โครงการไหว้พระ 9 วัด	4.04	.734	มาก	3

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านครอบครัว

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา	ลำดับ
ด้านครอบครัว				
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน เช่น กิจกรรมครอบครัวพัฒนาฯ	4.04	.738	มาก	1
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมครอบครัวของผู้สูงอายุให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ เช่น โครงการสาสนายใจรักครอบครัว	4.00	.767	มาก	2
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนงบประมาณปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนให้มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม เช่น การปรับปรุงบ้านหรือที่พัก	3.97	.696	มาก	3

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านการเงินและการงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา	ลำดับ
ด้านการเงินและการงาน				
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนงบประมาณในด้านกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์	4.20	.595	มาก	1
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนงบประมาณให้ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่องอาชีพ การศึกษาดูงานสถานที่จริง	4.12	.580	มาก	2
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไม่เพียงพอ เช่น กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมการแสดงของผู้สูงอายุ ร่วมกับครอบครัว	4.05	.766	มาก	3

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ มีดังนี้

1.1 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุที่เป็นปัจจุบัน รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาด้านจิตใจอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการเข้าวัดฟังธรรมแก่ผู้สูงอายุ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมพัฒนาผู้สูงอายุให้ทำกิจกรรมทางสังคมในชุมชน เช่น การช่วยเหลือการพัฒนาจิตใจผู้ด้อยโอกาส ตามลำดับ

1.2 ด้านสังคม พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านสังคม โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการจัดตั้งศูนย์สังเคราะห์ผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิงเป็นการชั่วคราว รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุอย่าง

สม่ำเสมอ เช่น ข่าวสารการจ่ายเบี้ยยังชีพข่าวสารการตรวจสุขภาพ ข่าวสารการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ และรองลงมา มีระดับเท่ากัน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมดูแลศาสนา และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นผู้นำเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ในวัด และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญตามลำดับ

1.3 ด้านครอบครัว พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านครอบครัว โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และชุมชน เช่น กิจกรรมครอบครัวพัฒนา รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการส่งเสริมครอบครัวของผู้สูงอายุ ให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ เช่น โครงการสาธิตสายใยรักครอบครัว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนงบประมาณปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนให้มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม เช่น การปรับปรุงบ้านหรือที่พัก ตามลำดับ

1.4 ด้านการเงินและการงาน พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านการเงินและการงาน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการสนับสนุนงบประมาณในด้านกลุ่มอาชีพ

ผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาด การสนับสนุนงบประมาณให้ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่อง อาชีพ การศึกษาดูงานสถานที่จริง และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับผู้สูงอายุไม่เพียงพอ เช่น กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรม การแสดงของผู้สูงอายุร่วมกับครอบครัว ตามลำดับ

การแสดงระดับปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ทุกด้าน พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ รวมทุกด้าน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการเงินและการงาน ด้านสังคม และด้านครอบครัว ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด อุตรดิตถ์ มีดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านสุขภาพอนามัย เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีกลไก ในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไป ปฏิบัติได้จริง รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง อย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดให้มีการตรวจสุขภาพ ผู้สูงอายุอย่าง ตามลำดับ

2.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้าน สังคม เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คน ในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุ เช่น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมทาง ศาสนา เช่น การอบรมธรรมะ การเข้าวัดฟังธรรม และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม เช่น เป็นครูวิทยากรด้าน วัฒนธรรม ตามลำดับ

2.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่

ด้านครอบครัว เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างเหมาะสม รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งให้มี ศูนย์ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราวจนกว่าจะ มีที่พักถาวร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุน งบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เพียงพอต่อ ความต้องการและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ ตามลำดับ

2.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ด้านการเงินและการงาน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริม การฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตาม ความถนัด รองลงมาได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะใน การประกอบกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของ ผู้สูงอายุ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่มีปัญหา การพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า มีปัญหาอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาด ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุที่เป็นปัจจุบัน และขาดการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึก และขาดการส่งเสริมให้ ผู้สูงอายุได้พัฒนาด้านจิตใจอย่างต่อเนื่อง ขาดการส่งเสริม พัฒนาผู้สูงอายุให้ทำกิจกรรมทางสังคมในชุมชน มีการจัด ทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ไม่สอดคล้องกับสภาพ ของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ขาดการวางแผนใน การจัดอาสาสมัครดูแลสุขภาพและตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุ ที่บ้าน ขาดการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ ขาดการเตรียมความพร้อมในเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพ ตนเองก่อนเข้าวัยผู้สูงอายุ ขาดการบริการให้คำปรึกษา แนะนำด้านสุขภาพอนามัยที่ถูกวิธีแก่ผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ

ขาดการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองอย่างถูกวิธี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ (ชาญวิทย์ บ่วงราบ 2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบล เสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการได้รับสวัสดิการอยู่ใน ระดับมาก ด้านที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

1.2 ด้านสังคม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการจัด ตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ไว้ที่พึงพิงเป็นการชั่วคราว ขาดการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ข่าวสารการจ่ายเบี้ยยังชีพ ข่าวสาร การตรวจสุขภาพ ข่าวสารการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ ขาดการ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา ขาดการ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มี ส่วนร่วมดูแลศาสนา ขาดการส่งเสริมบริการสังคมสงเคราะห์ แก่ผู้สูงอายุ เช่น การบริการด้านกายภาพบำบัดจัดให้มี รถเข็นแก่ผู้สูงอายุที่พิการ ขาดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมี ส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ขาดการส่งเสริม ผู้สูงอายุในการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน เช่น กิจกรรม วันผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา พระสุทา (2551) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลหนองบ่อ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุเข้าร่วม กิจกรรมทางสังคมค่อนข้างน้อย เนื่องจากว่า ผู้สูงอายุมี ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถลดลง กลัวเกิดอุบัติเหตุ และบุตรหลานไม่ค่อยมีเวลาพาไปไหน ดังนั้นผู้สูงอายุจึง พยายามหลีกเลี่ยงความกดดันและความตึงเครียดโดยถอน ตัวออกจากสังคมและให้คนรุ่นลูกหลานทำแทน

1.3 ด้านครอบครัว พบว่า มีปัญหาอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาด การสนับสนุนในการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ใน ครอบครัวและชุมชน ขาดการส่งเสริมครอบครัวของผู้สูง อายุให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับแนวทางการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น โครงการสานสายใยรักครอบครัว ขาดการสนับสนุน งบประมาณปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่มีฐานะ ยากจนให้มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม เช่น การปรับปรุงบ้าน หรือที่พัก ขาดการส่งเสริมกิจกรรมครอบครัวแก่ ผู้สูงอายุ เช่น กำหนดให้ผู้อายุได้ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ของครอบครัว สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตประภา

แก้วกระจ่าง (2550) ที่ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง (เบี้ยยังชีพ) ของ องค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตอำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ควรส่งเสริม บทบาทของสมาชิก ในครอบครัวให้มีส่วนร่วมกับผู้สูงอายุ ตลอดจนการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่สมาชิกใน ครอบครัวต่อผู้สูงอายุและให้ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ และการเอาใจใส่ในด้านต่างๆ ด้วย

1.4 ด้านการเงินและการทำงาน พบว่า มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการสนับสนุนงบประมาณในด้านกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และขาดการ สนับสนุนงบประมาณให้ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่อง อาชีพ การศึกษาดูงานสถานที่จริง มีการสนับสนุน งบประมาณในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ไม่เพียงพอ เช่น กิจกรรมบายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมการแสดง ของผู้สูงอายุร่วมกับครอบครัว ขาดการส่งเสริมผู้สูงอายุ ด้านการจัดตั้งกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุเพื่อ สงเคราะห์ด้านการเงินแก่ครอบครัว และผู้สูงอายุเอง และ ขาดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ขาดบริการ สงเคราะห์เงินช่วยเหลือค่าจัดการศพตามประเพณีสำหรับ ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน หรือไม่เหมาะสมและไม่ทั่วถึง ขาดการกำหนดสวัสดิการด้านการลดหย่อนค่าใช้จ่ายแก่ ผู้สูงอายุ ขาดการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ ผู้สูงอายุสู่ตลาด สอดคล้องกับการศึกษาของ ศราวุธ ไชยทองพันธ์ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการ พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดนครนายก ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ภาพรวม ของปัญหาอุปสรรคการดำเนินการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครนายก โดยเฉพาะ ด้านการบริหาร พบว่า องค์กรมีงบประมาณน้อยไป ทำให้ ไม่สามารถจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด แพร่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ คือ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เป็น เพราะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดทำแผน

เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย ขึ้นมารองรับสังคมผู้สูงอายุ และขาดการรวบรวมข้อมูลที่จริงจังและแน่นอน และข้อมูลที่ได้ยังเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน ส่งผลกระทบทำให้แผนยุทธศาสตร์ที่จะนำมาพัฒนาไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดูแลตนเองอย่างเหมาะสม และต้องมีการกำหนดแผนการทำงานออกตรวจเยี่ยม รับฟังปัญหาผู้สูงอายุ พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนากระบวนการงานสาธารณสุขมูลฐานให้ (อสม.) และทุกคนในชุมชนสามารถดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุได้ เช่น จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครที่จะมาดูแลผู้สูงอายุ ควรจัดให้มีศูนย์พัฒนาสุขภาพอนามัยที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย อุปกรณ์สำหรับออกกำลังกายและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุออกกำลังกายอย่างเหมาะสม เพื่อสุขภาพอนามัยของตัวเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ เฉลียว บุญทา (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลวิจัย ด้านร่างกายและจิตใจ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการผู้ดูแลเอาใจใส่ และผู้สูงอายุเองได้นำหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา มาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของร่างกาย เป็นเรื่องของสังขารเป็นไปตามกฎธรรมชาติ ทำให้ไม่มีความวิตกกังวล ความเหงา ความเศร้า ความโดดเดี่ยว หรือการถูกทอดทิ้ง

2.2 ด้านสังคม พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุ เช่น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุที่บุตรหลานไปทำงานยังต่างจังหวัด จะขาดคนคอยดูแลเอาใจใส่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัยในชุมชน และควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ร่วมทำกิจกรรมทางพุทธศาสนา ทำให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงความสำคัญและความสามารถของตนเองในการเป็นส่วนหนึ่งที่ดูแลสังคมและทางศาสนา เช่น การอบรมธรรมะ และการเข้าวัดฟังธรรม หรือการแข่งขันกีฬาของผู้สูงอายุกับคนในชุมชน ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม เช่น เป็นครูวิทยากรด้านวัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากตัวผู้สูงอายุเองเป็นผู้ที่สะสมประสบการณ์และความสามารถมานาน มีความสามารถที่จะเป็นครูวิทยากร

ได้ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นและพื้นบ้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณันท์ แศดำ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนเทศบาลตำบลหนองผึ่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลวิจัย ด้านสังคม พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ทำให้เกิดการกระตุ้นพัฒนาด้านสุขภาพะสังคม เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีการตัดสินใจในการจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดทำ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างเข้าใจระหว่างผู้สูงอายุกับคนในชุมชนทุกวัย

2.3 ด้านครอบครัว พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการะงานซ้ำซ้อน ควรเป็นหน้าที่ของพัฒนาสังคมและความมั่นคงจังหวัดที่จะเข้ามาดูแลเรื่องการจัดตั้งศูนย์ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถทำได้เนื่องจากมีการะงานที่ซ้ำซ้อน รัฐควรถ่ายโอนอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลเรื่องนี้ ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุเองจะได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนหรือผู้สูงอายุด้วยกันเอง เช่น โครงการกีฬานันทนาการของผู้สูงอายุ และควรส่งเสริมการประกอบกิจกรรมการสร้างสานสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ร่วมประกอบกิจกรรมกับคนในครอบครัว บุตรหลาน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาทางด้านจิตใจ ให้รู้สึกเพลิดเพลิน ในวันสำคัญต่าง เช่น วันสงกรานต์ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณันท์ แศดำ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนเทศบาลตำบลหนองผึ่ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลวิจัย ด้านครอบครัว พบว่า ครอบครัวได้เรียนรู้การแสดงออกต่อผู้สูงอายุด้วยความอ่อนโยน เล็งเห็นความสำคัญของการให้กำลังใจหรือพูดคุยทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ได้

2.4 ด้านการเงินและการงาน พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด ทั้งนี้

เป็นเพราะว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม ส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอาชีพที่เหมาะสมและตามความถนัดของผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมฝึกทักษะในการประกอบอาชีพ มีการเชิญบุคลากรผู้มีความสามารถด้านอาชีพนั้นๆ มาบรรยายฝึกสอนให้เกิดความรู้ความชำนาญ และมีการพาเที่ยวชมสถานที่ประกอบอาชีพที่สถานที่จริง จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเกิดมีกำลังใจและสามารถทำได้แบบสถานที่ตัวอย่าง จะเป็นแรงผลักดันให้ผู้สูงอายุทำหรือประกอบกิจกรรมนั้นๆ ให้ออกมาติดตั้งตัวอย่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนในด้านงบประมาณ เพราะต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบกลุ่มอาชีพ เช่น การจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่สำคัญในการประกอบอาชีพต่างกลุ่มมีความถนัดและสนใจ ผู้สูงอายุจะได้มีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มของผู้สูงอายุเอง เกิดความเพลิดเพลิน และจะเป็นการหารายได้ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุจะได้นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต อุปโภคบริโภค นำมาจุนเจือครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ขวกร ชมพูคำ (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง นโยบายสร้างหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยด้านรายได้ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้เทศบาลตำบลบ้านกลางจัดหาอาชีพให้เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของผู้สูงอายุเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสุขภาพอนามัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยนำไปปฏิบัติได้จริงและมีความสอดคล้องกับผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ เน้น การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบ 5 หมู่และเป็นเวลา การพักผ่อนนอนหลับให้เป็นเวลา และการจัดอบรมให้ความรู้สาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างจริงจัง ควรมีการกำหนดให้มีการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้งและระบบการติดตามอาการ ควรจัดให้มีศูนย์พัฒนาสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุและอุปกรณ์ออกกำลังกายแบบง่ายๆ และศูนย์ผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราว ควรมีกลุ่มอาสาสมัครที่ออกตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุเพื่อรับฟังปัญหาของผู้สูงอายุเองและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการ

พัฒนาจิตใจของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม

2. ด้านสังคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุ สนับสนุนเด็กและเยาวชนดูแลผู้สูงอายุโดยการผลัดเปลี่ยนเวรวันละ 2 คน หลังเลิกเรียน ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การอบรมธรรมะ การเข้าวัดฟังธรรม ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม การแต่งตั้งผู้สูงอายุให้เป็นปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่างๆ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนระหว่างผู้สูงอายุกับคนทุกวัย กีฬาผู้สูงอายุกับเยาวชนในชุมชน ควรจัดสวัสดิการสังคมแจกสิ่งของช่วยเหลือตามความจำเป็นและความเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ แจกผ้าห่มกันหนาว แจกแว่นสายตา ควรจัดบริการให้มีรถรับ-ส่งผู้สูงอายุไปโรงพยาบาลเมื่อเกิดการเจ็บป่วยและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีการแจ้งข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ควรจัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุในชุมชนแบบชั่วคราว (เข้าไป-เย็นกลับ) อย่างเป็นรูปธรรม

3. ด้านครอบครัว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ ควรจัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนอย่างเหมาะสมมีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรจัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราวจนกว่าจะมีที่พักถาวร ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ เน้นการสร้างสานสัมพันธ์ในครอบครัวและวันสำคัญ ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อให้ดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ การรับประทานอาหาร การนอนหลับ การนอน ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขจนวาระสุดท้ายของชีวิต พาไปเที่ยวในวันสำคัญหรือสถานที่ต่างๆ

4. ด้านการเงินและการงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ควรส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด มีกระบวนการทำงานแบบมีขั้นตอนเป็นระบบ ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะและการประกอบกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ ควรจัดตั้งสวัสดิการกองทุนแก่กลุ่มผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน และกองทุนผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อผู้สูงอายุจะได้มีเงินหมุนเวียน

ในการประกอบอาชีพ ควรมีการบริหารจัดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของผู้สูงอายุออกสู่ตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ ควรเสนอแนะแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับผู้ที่ได้รับผิดชอบดูแลอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เป็นบุพการี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชภูมิ สีสุมพูน รองศาสตราจารย์สมพิศ สุขแสน ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา พระสุทา. การศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลหนองบ่อ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2551.
- เจษฎา บุญทา. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ชวกร ชมพุดำ. นโยบายสร้างหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.
- ชาญวิทย์ ป่วงราบ. ความต้องการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2550.
- นิตประภา แก้วกระจ่าง. การประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบ็ญยังชีพ) กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง.

แนวทางการดำเนินงานจัดบริการสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548.

วันสนั่น แสคำ. การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชุมชนเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ศราวุธ ไชยทองพันธ์. แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครนายก. ปริญญาานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

สุปรียา มั่นคง. สถิติผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ(ยูนิเซฟ) ประเทศไทย. การวิเคราะห์สถานการณ์เด็กและสตรี พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ยูนิเซฟ, 2554.

